

No5(3)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 586 sahifa,
1-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Woosyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining innovatsion pedagogik kompetentligini rivojlantirish mexanizmi	10
<i>Mirzaraxonova Maftuna Ibroximjon qizi</i>	
Elementlarini integratsiya qilish: nazariy va amaliy yondashuv	13
<i>Ne'matov Karimjon Shavkat o'g'li</i>	
O'qish savodxonligi darslarida kitobxonlik kompetensiyasini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari ...	19
<i>Mahmudova Shoira Shavkat qizi</i>	
O'zbek milliy musiqasi asosida talablarda estetik did va ijro madaniyatini rivojlantirish metodikasi	25
<i>Gadoyeva Muborak Jumaqulovna</i>	
O'quvchilarning yozuv kompetensiyasini baholash mezonlarini takomillashtirish masalalari	30
<i>Abdurashidova Xafiza Abdurashidovna</i>	
Xurshid Do'st Muhammad qissalarida rivoyatchi strategiyasi	34
<i>Uzoqova Nargiza Yuldosh qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni shakllantirishda innovatsion texnologiyalarining ahamiyati	37
<i>Eshpulatov Shakir Nabiyeich, Ahrorova Ozoda Amriddinova</i>	
"Xonada o'simliklarni o'stirish" intellekt xaritasi (Mind Map) yordamida o'quvchilarda ekologik tarbiya va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish	41
<i>G'aniyev Abduqahhor Gadoyevich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda amaliy mashg'ulotlarning tashkiliy-pedagogik jihatlari	46
<i>Joldasov Ixtiyor Suyundikovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda iqtisodiy tarbiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari	50
<i>N. Asadov</i>	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda kreativ kompetentlik va kasbiy muvaffaqiyat o'rtasidagi bog'liqlik mezonlari	53
<i>G. Xamidova</i>	
Gamifikatsiya elementlarining bakalavr talabalarini raqamli resurs yaratishga motivatsiyasiga ta'siri	56
<i>Maxkamova Dilshodaxon Xabibjon qizi</i>	
The Influence of Family Parenting Style on the Formation of Primary School Students' Personality	59
<i>Berdiyeva Mohloroyim Mirzohid qizi</i>	
Noto'liq oilalardagi onalarning tarbiyaviy uslublari va farzandlarining ijtimoiy-psixologik moslashuvi (O'zbekiston namunasida)	64
<i>Ismoiljonov Ravshan Baxtiyor o'g'li</i>	
Raqamli pedagogika sharoitida interfaol ta'lim metodlari asosida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini shakllantirish	69
<i>Jumaniyozova Donoxon Olimboyevna, Bekmuratova Muhayyo Uralbayevna</i>	
Matematika ta'limida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning metodik asoslari	73
<i>Mirzayeva Shahlo, Qodirova Muattar Ilhom qizi, Rovshanova Yulduz Shovkat qizi</i>	
O'qishga motivatsiya tushunchasi uning nazariy-psixologik tahlili	77
<i>Azimova Rushana Zokirjon qizi</i>	
Oliy ta'lim talabalarida akademik prokrastinatsiyaning prediktorlari: akademik motivatsiya, umid va shaxs xususiyatlari	81
<i>Shodiboyev Shohruh Shuhrat o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi markazlar integratsiyasini ta'minlash metodikasi	86
<i>Qahhorova Sevara Alimardonovna</i>	
O'quvchi-yoshlarni virtual olam ta'siridan himoya qilishning nazariy asoslari	90
<i>Isayeva Gulii Parpiyevna, Ravshanov Umidjon Abdiqodir o'g'li</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik tafakkurni oshirishda mantiqiy masalalarning o'rni	93
<i>Xilvatova Go'zal Sultonovna</i>	
Pedagogika tarixini o'qitishda talabalarda tarixiy tafakkurni rivojlantirish	97
<i>Jurayev Bobomurod Tojiyevich</i>	
Bolalarda ona tilida tinglash hissini rivojlantirish usullari	101
<i>Nurmatova Muxlisa Akmal qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida ingliz tilini o'qitish samaradorligini oshirish (Kahoot, Quizlet va Moodle platformalari misolida)	106
<i>Yusupova Shahnoza Abduxafizovna</i>	
Sport maktablarida 16–18 yoshli nayza uloqtiruvchi sportchi-qizlarda portlovchi kuchni rivojlantirish	111
<i>Tursunova Surayyo Botir qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida pedagog kadrlarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlashda "Kasbiy rivojlanish kuni" va "Kasbiy rivojlanish soati" tadbirlari: amaliyot tahlili	115
<i>Gaffarov Azizjon Muhammadsaidovich</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarining faoliyatini samarali tashkil etishning nazariy jihatlarini (Learning outcomes) asosida	124
<i>Rabbimova Shaxnoza Soyib qizi</i>	
Bo'lg'usi o'qituvchilarda axloqiy madaniyat fazilatlarini qaror toptirishning pedagogik mexanizmlari	128
<i>G'aniyeva Sayyora Saidmurod qizi</i>	
Yengil atletikachilarning musobaqa jarayonida tibbiy-pedagogik monitoringini takomillashtirish	132
<i>Mamadaliyev Abror Akbarjonovich</i>	
Sun'iy intellekt yordamida rus tilini o'qitish va uning samaradorligi	137
<i>Yagafarova Naziliya Rafailovna, Nazarov Sardor, Onorboyev Kamronbek</i>	
O'quvchilarda ilmiy dalillarni tahlil qilish va xulosa chiqarish kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi	142
<i>Baymurotova Mukaddas Xamdorovna</i>	
Ilmiy muxokamalarda pragmatik kompetentlikning roli	150
<i>Eshbo'riyeva Aziza Muhiddinovna</i>	
Talabalarda kognitiv-pragmatik kompetensiyalarni rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning mazmuni	155
<i>To'rabekova Aziza Mirzabek qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda motivatsiyani shakllantirishda interaktiv metodlarning o'rni	159
<i>Qamchibekova Roziyaxon Xasanboy qizi</i>	
Проблема разграничения понятий "концепт" и "понятие" в современной лингвистике: лингвосомиотический и когнитивно-дискурсивный анализ	164
<i>Якунина Ангелина Алишеровна</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida amaliy bezak san'ati naqsh elementlarini raqamli qayta ishlash va arxivlashtirish	169
<i>Jabbarov Rustam Ravshanovich</i>	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining yozuv kompetensiyasini rivojlantirishda Design Thinking texnologiyasining metodik imkoniyatlari	176
<i>Amanbayeva Oydin Urazali qizi</i>	
Tez qalamchizgi mashqlarida psixologik-pedagogik yondashuvlarning ahamiyati	181
<i>Suyunov Navro'z Alisher o'g'li</i>	
Innovatsion yondashuv orqali bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini rivojlantirish konsepsiyasi	186
<i>Xalilov Lenar Shevketovich</i>	
Tarbiya fani asosida o'quvchilarda huquqiy kompetentlikni rivojlantirish imkoniyatlari	190
<i>Jumanova Xafiza Xoliqulovna</i>	
Samarqand arxitektura-qurilish instituti va shahar infratuzilmasi rivojlanishi o'rtasidagi bog'liqlik (1950–1990-yillar)	195
<i>Abulqosimova Dildora Asrorovna, O'ralov Sodiqjon</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalar ta'limida ikkilamchi cheklovlarni kamaytiruvchi ta'lim texnologiyalari	199
<i>Qo'ziyeva Shahnoza Muhammadsoli qizi</i>	

O'quvchilarda milliy g'oya va mafkurani rivojlantirishda mumtoz musiqaning o'rni va ahamiyati	202
Baymanova Feruza Abbralovna	
Ommaviy jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil etishning pedagogik asoslari	207
Xayitova Ulfatoy Tursunovna	
Yuqori sinf o'quvchilarida ijtimoiy faollikni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari	211
Turg'unboyev Sirojiddin Faxriddinovich	
Muhandislik ta'limida Bernulli va Puasson taqsimotlarini texnologik jarayonlar misolida o'qitish metodikasi... 216	
Qo'ziboyeva Nozima Yoqubjon qizi, Maxmanazarov Sardor Toirjon o'g'li, Saydullayev Asadbek Xayrullo o'g'li	
Психолого-педагогические основы обучения теме “производная” в курсе алгебры и начал анализа президентской школы	225
Шахноза Холмуродова Зоир кизи	
O'qish savodxonligi darslarida Bloom taksonomiyasi va 4K kompetensiyalarining integrativ modeli	234
Farsaxonova Mastura Jalol qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini baholash mezonlari va monitoring tizimini takomillashtirish: indikatorlar asosidagi boshqaruv modeli	241
Jo'rayeva Dilrabo Kamoliddin qizi	
Maxsus mashqlar yordamida start tezligini oshirish metodikasi	244
Sitora Elova Axmatqulovna, Panjiyeva Gulzoda Eshdaviat qizi	
Amudaryo foreli (Salmo trutta oxianus) O'zbekiston huddudida tarqalishi va ekologiya ta'siri.....	248
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xolmo'minova Sevinch Sirojiddinova, Qurbonazarova Marjona Zokirovna	
Suv va quruqlik muhitiga moslashgan amfibiyalarda adaptatsiya xususiyati	251
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Axmatmatova Feruza Shamsiddin qizi, Qo'ldoshova Ruxshona Navroz qizi	
O'zbekistonda tarqalgan kaptarsimonlar xilma-xilligi, ularni tarqalishi, biologik xususiyatlari va amaliy ahamiyati	255
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xolmo'minova Jasmina Baxtiyor qizi, Saidova Dilnoza Rustamovna	
Surxondaryo viloyatidagi qo'lqanotlilar turlarining morfologik tasnifi va hududiy farqlari.....	259
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Yarashova Sarvara Islomovna, Bahromova Shahzoda Abduqodirovna	
Игровые технологии как средство активизации коммуникативной деятельности учащихся на занятиях по русскому языку.....	267
Халикова Гульбахор Исановна	
Yoshlarni pedagogik kasbga yo'naltirish ishlarini o'rganishning konseptual va metodologik asoslari	270
Matkarimova Muxabbat Abuovna	
O'qish savodxonligini baholovchi topshiriqlar turlari	277
Rasulova Mushtariybonu	
Qoraqalpog'istonning shimoliy tumanlaridagi bolalarda tashqi nafas olish tizimi xususiyatlari	281
Orazbaeva Navbaxor Mratbaevna	
“Kompyuter tarmoqlari” fanini o'qitishda dasturiy-didaktik vositalardan foydalanish	285
Muqimov Shahzodbek Ixtiyor o'g'li	
Yangi O'zbekiston: yangilanish va taraqqiyot omillari (Qashqadaryo viloyati misolida).....	288
Shomirzayev Maxmatmurod Xuramovich, Safarova Sevara Saloxiddinovna	
Raqamli ta'lim strategiyalaridan foydalanib o'qish samaradorligini oshirish	294
Narzullayeva Gulzira Xayrullo qizi, Abdusottarova Farog'at Olimjon qizi	
Oliy ta'limda “Zoologiya” kursini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish (“umurtqali hayvonlar” misolida).....	299
Xonnazarova Mamlakat To'liqinovna	
Oliy ta'lim muassasalarida ommaviy sportni rivojlantirish strategiyalari	303
Xudoyberganov Javlonbek Soatboy o'g'li	
Accommodating a Teenage English Learner With Tourette-Related Stammering in Uzbekistan State Multilevel Test Preparation: A Single-Case Study.....	307
Yulduz Sultanova	
Yengil atletikada to'siqlar osha yugurish texnikasini takomillashtirish va o'rgatish uslubi.....	313
Chariyev Ulug'bek Abdujabbarovich, Radjabov Jaxongir Furkatovich	

The Interaction of Language and Culture in Intercultural Conflict Communication	317
Gulnoza Khushnazarova	
O'smir shaxsida o'zini o'zi tushunish psixologik muammo sifatida.....	321
Mahmudov Abdurasul	
O'quvchilar nutqida milliy-madaniy leksik birliklarni qo'llashga o'rgatishda semantikashtirish	325
Tursunova Javhar Bakir qizi	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida boshlang'ich ta'limda matematik madaniyatni shakllantirish: Qori Niyoziy merosi asosida	329
Axmedova Nargiza Toychibekovna	
A2 darajadagi o'quvchilarda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishda adaptiv yondashuvning roli	333
Nezametov Zuxra Axmadovna	
Bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik kasbga ijodiy munosabatni tarbiyalashning nazariy asoslari.....	336
Axmatov Ibrohimjon Furqat o'g'li	
Voyaga yetmaganlar profilaktikasida maktab, oila va mahalla hamkorligining zamonaviy holati va diagnostikasi	340
Japparbergenova Indira Bayramovna	
Yuqori sinf o'quvchilarining ijtimoiy va intellektual kompetensiyalarini rivojlantirishni pedagogik tizimini takomillashtirish	344
Amankosova Dinara Gabitovna	
Innovatsion usullar vositasida maktabgacha yoshdagi duduqlanuvchi bolalar nutqini rivojlantirish	348
Mamatova Aziza Bo'riboevna	
Dzyudoning olimpiya o'yinlaridagi o'rni va ahamiyati	353
Jaxongir O'razbayev Temur o'g'li	
Umumta'lim maktab o'quvchilarida milliy va umuminsoniy qadriyatlarga integratsiyalashgan harbiy tarbiyaning ilmiy-nazariy asoslari.....	356
A'zamov Inom Salimjonovich	
The Role of Digital Platforms in Developing Students' Independent Learning Competency	360
Jo'rayeva Zamira Ishmuminovna, Uraqova Shaxlo Turdiyevna	
Shaxsiy ta'lim trayektoriyasi tushunchasining pedagogik-psixologik mohiyati	365
Toshpo'latov Olim Panjiyevich	
"Ilk qadam" davlat o'quv dasturi asosida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyat markazlarining ta'lim jarayonlarini tashkil etish	370
Bektemirova Asilabonu Akmal qizi	
Kreativ ta'lim texnologiyalari asosida talabalarda innovatsion kompetensiyalarni shakllantirish metodikasini takomillashtirish	374
Sariboyev Nurali Abdunazarovich	
Bolalarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar va yosh xususiyatlari	378
Erkinboyev Muhammadqodir Nodirbek o'g'li	
Tasviriy san'at darslarida eshitishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarning badiiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish	383
Xushvaqtov Abror Doniyor o'g'li	
Raqamli ta'lim muhitida zamonaviy o'qitish metodlari va interaktiv texnologiyalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	387
Murodova Dilafruz Matmurod qizi, Sattarova Bibijon Muzaffar qizi, Bekmurodova Muhayyo Uralbayevna	
Kredit-modul tizimida o'quv-me'yoriy hujjatlarni takomillashtirish borasidagi milliy va xorijiy tajribalar	391
Aralova Maxsuma Abdurahmonovna	
Yuqori sinf o'quvchilariga chet til o'qitish va o'rgatishda motivatsiyaning o'rni xususida	396
Atadjanova Shaxnoz Abbasovna, Ismoilova Feruza Salimjon qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda innovatsion metodlar	400
Axmedova Fayziniso Otabek qizi	
Bo'lajak pedagoglarning uzluksiz amaliy faoliyatida professional salohiyatini rivojlantirish yo'llari	403
Habibullayeva Muxlisaxon Yorqinjon qizi	

Innovatsion yondashuv asosida bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining PR kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi.....	406
J. B. Jumabayev	
Raqamli pedagogika sharoitida interfaol ta'lim metodlari asosida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini shakllantirish.....	412
Jumaniyozova Donoxon Olimboyevna, Bekmuratova Muhayyo Uralbayevna	
Biologiya ta'lim jarayonida ilg'or hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash.....	416
Mo'minov Dilshod Yaxshiboy o'g'li	
Oliy ta'limda masofaviy ta'limning pedagogik-psixologik xususiyatlari	420
Mutalibova Muqaddasxon Abdunabi qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda raqamli platformalar orqali kiberxavfsizlik madaniyatini shakllantirish	423
Nazarmatova Dilshoda Umarali qizi, Saminjonova Sevaraxon Axmadjon qizi, Abdihakimova Muqaddas Fahridinova, Matsapayeva Nigora Satbay qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining etnopedagogik kompetentligini shakllantirishda milliy hunarmandchilik va xalq amaliy san'atining didaktik imkoniyatlari	428
Pardayeva Gulchexra Safarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning bilish kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik asoslari	432
Qipchaqova Sevinchxon Farxodjon qizi	
Maktabgacha ta'lim boshqaruvida ERP tizimlarini integratsiyalashning proaktiv modeli.....	436
Raxmatillayev Oyatillo Zikrillayevich	
Maktabgacha ta'limda rivojlantiruvchi markazlarni tashkil etish va loyihalashtirish	439
Sadikova Shoista Akbarovna, Yangiboyeva Salomat Samandarovna, Yangiboyeva Sevinch Samandarovna	
Milliy hunarmandchilik buyumlarini yasash orqali o'quvchilarning ijodkorligini rivojlantirish	442
Xayitov Jonibek Xolboboyevich, Nabijonova Nilufar Nabijon qizi	
Futbol o'yinida to'pga kalla bilan zarba berish.....	446
Xolmaxmatov Boburjon Musurmon o'g'li	
Сравнительно-типологический анализ юмора и гуманизма в творчестве Гафура Гуляма и Марка Твена.....	451
Абдумунинова Махлиё	
Особенности фонетико-фонематической речи (качественные и количественные) у младших школьников с речевыми расстройствами	453
Заирова Н. Б.	
Informatika ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning metodik asoslari	459
Toshmurodova Gulsevar Bekmurod qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash samaradorligini oshirishda innovatsion hamkorlik modelining ahamiyati	464
Jo'rayeva Mohigul Avazbek qizi	
Maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlashda boshqaruv mexanizmlarining samaradorligi	468
Nazirova Guzal Malikovna	
Oilada bolani tarbiyalashning innovatsion yondashuvlari va ularning samaradorligi.....	474
Sultonova Nurxon Anvarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy moslashuvni ta'minlashda rivojlantiruvchi muhitning ahamiyati...	478
Valijonova Bibirobiyaxon Numonjon qizi	
Raqamlashtirish muhitida o'smirlarning o'zini o'zi anglashining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	482
Ortiqova Malika Odiljon qizi, Xolbekova Dinora Faxriddin qizi	
Boshlang'ich sinf matematika ta'limida innovatsion yondashuvlar asosida fikrlash kompetensiyalarini shakllantirish.....	486
Ermamatova Maftuna Ermamatovna, Shamsiyeva Mohinur Kaxramonovna	
"Lifelong learning" konsepsiyasi asosida bo'lajak o'qituvchining shaxsiy sifatlarini rivojlantirish mexanizmlari	490
Hakimova Nargiza Supxonovna	
Barqaror transport tizimlarini loyihalash kompetentligining tuzilmasi: komponentlar, mezonlar va indikatorlar.....	495
Abduraxmanov Ravshan	

Generativ sun'iy intellekt vositalarining oliy ta'lim talabalarining tanqidiy tafakkuriga ta'siri	500
<i>Ikromov Oybek Ibrogimovich</i>	
Efferent afaziya nutq nuqsoni bo'lgan bemorlar bilan olib boriladigan logopedik reabilitatsiya ishlar tizimi ..	505
<i>Turdaliyeva Shahlo Husnitdinovna</i>	
Autizm sindromli bolalar bilan ishlashda pedagog va oila hamkorligini ta'minlash mexanizmlari	510
<i>Babayeva Azizabonu Hamidjon qizi</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarda nutqiy muloqotni rivojlantirishning ilmiy-uslubiy yondashuvlari	515
<i>Muhammadjonova Dilafruz Farhodjon qizi</i>	
Ijtimoiylashuvning pedagogik kategoriya sifatida rivojlanishining mazmuni va dinamikasi	519
<i>Madayeva Muqaddas Baxtiyor qizi, Namozov Diyorbek Baxtiyor o'g'li</i>	
Globallashuv sharoitida talaba-yoshlarning intellektual migratsiyadagi o'rni.....	526
<i>Eshonjonov Bobir Zafarjonovich</i>	
O'smir qizlarda qad-qomat shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar	530
<i>Uraimov Sanjar Ro'zmatovich, Abdullayeva Maxbuba</i>	
O'qish savodxonligini rivojlantirishda matn bilan ishlashning didaktik imkoniyatlari	534
<i>Qayumova Shoxsanam To'liqin qizi</i>	
Harbiy xizmatchilarni fuqarolik jamiyatiga ijtimoiy-psixologik reintegratsiya qilish jarayonida zamonaviy raqamli texnologiyalarni joriy etishning pedagogik-psixologik mexanizmlari va determinantlari	538
<i>Ikmatullayev G'. Z.</i>	
Raqamli muhitda kechiktirish (prokrastinatsiya) odatlari va ularning shaxsiy moliyaviy qarorlar sifatiga ta'siri.....	544
<i>Sultanova Saida Muhiddin qizi, Nematova Mahliyo Solijon qizi</i>	
Yoshlar ijtimoiylashuvi jarayonida oila va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik mexanizmlari.....	548
<i>Sultanova Saida Muhiddin qizi, Musajonov Ulug'bek Ro'ziboy o'g'li</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida mediaresurslardan foydalanish orqali o'quvchilarning fikrlash faolligini oshirish.....	551
<i>Bozorboyeva Muhabbat Tohirjon qizi</i>	
Adabiyot darslarida loyiha asosida ta'lim texnologiyalarini qo'llashning didaktik va metodik asoslari (5-sinf misolida)	556
<i>Azimjonova Shahnoza Dilshodbek qizi</i>	
4K modelini rivojlantirishda "Teskari sinf" (Flipped Classroom) texnologiyasining o'rni va ahamiyati	562
<i>Doniyorova Dildora Nuritdin qizi</i>	
4S festivali orqali Prezident maktablari pedagog va hodimlarida sog'lom turmush madaniyatini shakllantirish	566
<i>Ibragimov Shuhratbek</i>	
Ergashgan qo'shma gapli maqollarning komponental xususiyati	571
<i>Xoliqova Nasiba Anvar qizi</i>	
Как через счёт и движение формировать здоровье с точки зрения педагогики восточного возрождения	574
<i>Алиходжаева Р., Калауова М.</i>	
Kurashchilarda musobaqa davrida stressga chidamlilikni shakllantirish	578
<i>Jumadurdiyev Bahodir Xolmamatovich, Komilov Aziz Xoshimovich</i>	
Значение педагогической культуры в решении проблем подготовки преподавателей русского языка в высшем образовании	581
<i>Худайбердиева Дильфуза Мухтаровна</i>	

“LIFELONG LEARNING” KONSEPSIYASI ASOSIDA BO‘LAJAK O‘QITUVCHINING SHAXSIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI

Hakimova Nargiza Supxonovna

Buxoro davlat pedagogika instituti dotsenti, pedagogika fanlari
bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya: “Lifelong learning” (hayot davomida o‘rganish) konsepsiyasi doirasida bo‘lajak o‘qituvchilarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirishning pedagogik va psixologik mexanizmlari tahlil qilingan. Tadqiqotda zamonaviy pedagogning kasbiy kompetentligini shakllantirishda o‘z-o‘zini rivojlantirish, refleksiya, kreativlik hamda raqamli savodxonlik kabi sifatning ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, oliy ta’lim jarayonida talaba-yoshlarning shaxsiy o‘shish trayektoriyasini loyihalashga doir amaliy tavsiyalar va metodik yondashuvlar bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: lifelong learning, bo‘lajak o‘qituvchi, shaxsiy sifatlar, pedagogik mexanizm, refleksiya, uzluksiz ta’lim, kasbiy rivojlanish, soft skills, raqamli kompetensiya.

Abstract: The pedagogical and psychological mechanisms for developing the personal qualities of future teachers within the framework of the “Lifelong Learning” concept are analyzed. The study highlights the importance of such qualities as self-development, reflection, creativity, and digital literacy in shaping the professional competence of modern educators. In addition, practical recommendations and methodological approaches for designing students’ personal growth trajectories in the process of higher education are presented.

Key words: lifelong learning, future teacher, personal qualities, pedagogical mechanism, reflection, continuous education, professional development, soft skills, digital competence.

Аннотация: В рамках концепции “Lifelong learning” (образование на протяжении всей жизни) проанализированы педагогические и психологические механизмы развития личностных качеств будущих учителей. В исследовании раскрыта значимость таких качеств, как саморазвитие, рефлексия, креативность и цифровая грамотность, в формировании профессиональной компетентности современного педагога. Кроме того, представлены практические рекомендации и методические подходы к проектированию траектории личностного роста студентов в процессе высшего образования.

Ключевые слова: lifelong learning, будущий учитель, личностные качества, педагогический механизм, рефлексия, непрерывное образование, профессиональное развитие, soft skills, цифровая компетенция.

KIRISH

Zamonaviy dunyoda bilimlar shiddat bilan eskirib bormoqda. Shu sababli, ta’lim tizimi oldida turgan asosiy vazifa – talabalarga shunchaki tayyor bilimlarni berish emas, balki ularda mustaqil ravishda bilim olish (self-education) ko‘nikmasini shakllantirishdir. Bu jarayonda bo‘lajak o‘qituvchining shaxsiy sifatleri hal qiluvchi rol o‘ynaydi.

Mamlakatimizda ta’lim sohasida olib borilayotgan yangilanish va modernizatsiya jarayoni uzluksiz ta’lim tizimining barcha bo‘g‘inlari, jumladan, oliy ta’limda ham zamon talablariga javob bera oladigan yetuk mutaxassislarni tayyorlashni, ularda yangi bilim va ko‘nikmalarni shakllantirishni, o‘z ustida ishlash hamda zamonaviy texnologiya yutuqlaridan maqsadli foydalana olish mahoratini oshirishni taqozo etmoqda.

Zamonaviy ta’limda ta’lim muassasalaridagi o‘qitish sifatini ta’minlashga qaratilgan tizimli islohotlar zamirida bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy mahorati, ularning zamonaviy ta’lim va innovatsion texnologiyalar, ilg‘or xorijiy tajribalarni o‘zlashtirish borasidagi bilim, ko‘nikma va malakalarini rivojlantirish dolzarb vazifalardan sanaladi. Mamlakatimizda pedagog kadrlarni tayyorlash jarayonini modernizatsiyalash, sohadagi zamonaviy rivojlanish tendensiyalari, ilg‘or xorijiy tajribalar va innovatsion yondashuvlar asosida ta’lim mazmuni hamda o‘qitish sifatini takomillashtirish davlat siyosati darajasiga ko‘tarilgan.

Bugungi kunda ona tili ta'limi faqatgina imlo qoidalarini o'rgatish emas, balki o'quvchining mantiqiy, tanqidiy va ijodiy fikrlashini shakllantirish vositasiga aylandi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Jahonda va mamlakatimizda ta'lim barqaror taraqqiyotni ta'minlaydigan asosiy kuch sifatida e'tirof etilib, kompetensiyaviy yondashuvlar asosida ta'lim jarayonini innovatsion tashkil etish, pedagogik diagnostika metodlaridan optimal foydalanish strategiyalari samaradorligini oshirish hamda usullarini takomillashtirish orqali tahsil oluvchilar uchun hayoti davomida sifatli ta'lim olish imkoniyatini yaratish alohida dolzarblik kasb etmoqda. Bu esa har tomonlama yetuk, komil insonni shakllantirish masalasining ko'p qirrali va murakkabligi pedagogikaning hozirgi zamon ta'lim nazariyasi va amaliyoti uchun muhim ekanligini ko'rsatib beradi.

Mazkur vazifa o'qituvchi mahorati, uning yetukligi, chuqur kasbiy bilimi, ko'nikma va malakasi hamda maxsus bilimlari orqali amalga oshirilishi zaruratini yuzaga keltirmoqda. Uzlüksiz ta'lim tizimida yuksak malakali, ijodkorlik va tashabbuskorlik qobiliyatiga ega, kasbiy hamda hayotiy muammolarni mustaqil hal qila oladigan, yangi texnika va texnologiyalarga tez moslasha oladigan kadrlarni tayyorlash pedagogika sohasidagi bilimlardan foydalanish strategiyalarini takomillashtirishni taqozo etmoqda ^[1].

Zamonaviy pedagogikada mutaxassislarni tayyorlash uchun turli xil yondashuvlar ma'lum. Ular orasida fanlararo yondashuv, ma'lumotli yondashuv, tizimli yondashuv va faoliyatli yondashuvlar bilan bir qatorda, yaqin yillarda shakllangan vaziyatli, axborot, konseptual hamda ergonomik yondashuvlar ham mavjud. Pedagogikada kompetensiyaga asoslangan yondashuv tushunchasi XX-asrning 80-yillarida "Perspektivlar" deb nomlangan jurnalda ilk bor tilga olingan. V.D. Landsher mazkur mavzuda "Minimal vakolat" konsepsiyasi nomli maqolasida ushbu yondashuvlar haqida ma'lumot beradi.

Dastlab yondashuv haqida emas, balki "kompetensiya", "kasbiy kompetensiya" tushunchalari, shuningdek, ta'limning maqsadi va natijasi sifatida shaxsning kasbiy kompetensiyasi haqidagi fikrlar maydonga kelgan. U yerda kompetensiya atamasi "mavzuni chuqur bilish" ma'nosida tushunilgan. Keyinchalik kompetensiya atamasiga kengroq ma'no berilib, uning ko'lamini va mazmunini yoritishga harakat qilindi. Kompetensiya nuqtai nazaridan pedagogik yondashuvlar ma'lum toifalarga ajratiladi. Ularning shakllanishi va rivojlanishi haqida olimlarning turli fikrlari mavjud.

Rus pedagogi A.M. Mityayeva ko'p darajali ta'limni loyihalashtirishning uslubiy prinsipi sifatida kompetensiyaviy yondashuvni amalga oshirishda ta'lim tizimining keyingi bosqichga o'tishi haqida ma'lumot beradi. U kompetensiyaga asoslangan yondashuvni ta'limning maqsadi va natijalarining sifat normalari hamda modelashtirish usuli sifatida belgilaydi, ta'lim natijasini esa bitiruvchining muayyan faoliyatni amalga oshirishga tayyorligini ifodalovchi belgilar tizimi sifatida talqin qiladi.

Bo'lajak mutaxassislarni tayyorlash jarayonida ma'lumotli yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilar tomonidan kompetensiyaga asoslangan yondashuv konsepsiyasini o'zlashtirish masalasi, ularning ma'lumotli yondashuvga asoslangan oliy ta'limning uslubiy strategiyasini bilishlari bilan chambarchas bog'liqdir. Pedagogikada shaxsning o'qish-o'rganish natijasida o'zlashtirgan bilim, ko'nikma va malakalarining hajmi, yo'nalishi hamda darajasiga ma'lumot deyiladi. Ta'lim-tarbiya hamda mustaqil o'rganish jarayonida ma'lumot olinadi va ongli faoliyat jarayonida rivojlantirib boriladi.

Ongli faoliyat jarayoni ta'limning ham obyekti, ham subyekti bo'lmish insonning fikrlash qobiliyati shakllanishidan boshlab oilada, so'ngra uzluksiz ta'lim tizimi bosqichlarida amalga oshiriladi. Uzlüksiz ta'lim tizimi bosqichlarida ma'lum ta'lim standartlari hamda o'quv dasturlarida belgilangan hajm va yo'nalishdagi ma'lumotlar o'zlashtirib boriladi ^[2].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ta'lim jarayonida "lifelong learning" (uzluksiz o'rganish) konsepsiyasi bugungi kunda ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismlaridan biriga aylangan. Ushbu konsepsiya asosida o'qituvchilarni tayyorlashda turli xil yondashuvlar va metodologiyalarni ishlab chiqish zarurati mavjud. "Lifelong learning" deganda o'rganishning doimiy va uzluksiz jarayoni tushuniladi. Mazkur jarayon o'qituvchilarni nafaqat muayyan bosqichdagi bilimlar bilan ta'minlashni, balki ularning bilimlarini muntazam yangilab borish hamda o'qitish metodlarini takomillashtirishni ham o'z ichiga oladi.

Bo'lajak o'qituvchilarni "lifelong learning" asosida rivojlantirishning muhim jihatlaridan biri kreativ fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirishdir. O'qituvchilar, shuningdek, o'quvchilar ham doimiy ravishda yangi muammolarga duch keladilar. Shu bois pedagog uchun eng muhim jihatlardan biri kommunikativ kompetentlik hisoblanadi. Chunki o'zaro munosabatlar jarayonida muloqot ustuvor o'rin tutadi. Tilni puxta o'zlashtirish, guruhlarda ishlash ko'nikmalariga ega bo'lish, jamoada turli ma'naviy-ma'rifiy tadbirlarni tashkil etish va o'tkaza olish juda muhimdir.

Agar pedagog mavjud bilimlarini mahorat bilan qo'llay olmasa, jarayonni boshqarishni qo'ldan boy bersa, nazorat izdan chiqadi. Natijada ta'lim jarayonidagi boshqaruv strukturasi buziladi. Pedagogning kommunikativ kompetentligi aynan shunday holatlarda namoyon bo'ladi. U munozarali vaziyatlarning oldini olish va ularga yechim topish, o'quvchilarning ota-onalari tomonidan bildiriladigan salbiy munosabatlarga oqilona yondashish, shaxslararo munosabatlar jarayonida hamkorlarni tushunish va hisobga olish qobiliyati bilan belgilanadi.

Bundan tashqari, kommunikativ kompetentlik ishortirish usullari va argumentatsiya vositasida o'quvchilarni ijtimoiy ahamiyatga ega natijalarga erishishga yo'naltira olishni ham talab qiladi. Ta'lim jarayonida kompetentli pedagog jarayonning yetakchisi hisoblanadi. U o'quvchilarni boshqarish bilan birga, ularda yangi g'oyalar yaratish, ijodkorlik orqali yangilikka intilish, kelajakka umid bilan qarash, vatanparvarlik, sadoqatlilik va mardlik kabi ijobiy g'oyalarni shakllantirishi muhimdir.

Shuningdek, kompetentli pedagog kasbiy faoliyatini oshkora namoyon qila oladi. Uning barcha tamoyillari talab darajasida bo'lishi lozim [5]. Dastavval, kompetentli pedagog nutqiy savodxonlik kompetensiyasiga ega bo'lmog'i zarur. Zero, qadimdan ota-bobolarimiz: "Til har qanday muammoga kalitdir", – deb ta'kidlab kelishgan. Shunday ekan, pedagogning ta'lim jarayonini boshqarishdagi yana bir muhim omili uning novatorligidir. Bunday pedagog istalgan vaziyatda ta'lim jarayoni boshqaruvini oqilona tashkil qila oladi. Chunki dars jarayonining asosiy va adolatli hakami o'quvchi hisoblanadi.

Mahoratli pedagog o'z nutqi ustida muntazam ishlaydi, uni boyitadi, chunki bu omil uning dars jarayonidagi asosiy quroli ekanligini yaxshi biladi. Pedagogik mahorat o'qituvchi ijodkorligining oliy namunasi bo'lib, u yillar davomida shakllanadi. Yuksak pedagogik mahoratni egallash g'oyat murakkab jarayon bo'lib, pedagogika fanining eng dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Shu sababli ta'lim jarayonida boshqaruvni qo'ldan boy berishni istamagan pedagog yillar davomida o'z bilimlarini sayqallaydi, olgan bilimlarini amaliyotda joriy qiladi hamda ko'p yillik tajribasi orqali boyitib boradi.

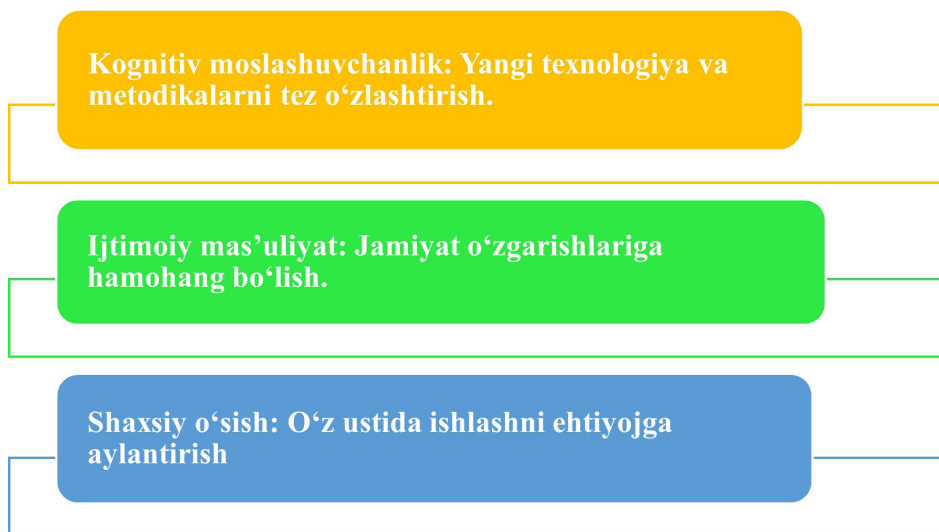
Mazkur malaka haqida qator amaliy tadqiqotlar olib borilgan bo'lib, tadqiqotchilar pedagogik mahorat haqida quyidagi fikrni bildirganlar: "Pedagogik mahoratning ijodiy tomonini o'rgangan tadqiqotchilar o'qituvchining mahorat saviyasi faqat o'z fanini chuqur bilishidagina emas, balki uning o'quvchini ijodkor shaxs sifatida tarbiyalay olishida namoyon bo'ladi", deb ta'kidlaydilar.

TAHLIL VA NATIJALAR

Pedagog, eng avvalo, o'quvchilarni ijod jarayoniga jalb eta oladigan va ularda ijodiy faollikni uyg'ota oladigan shaxs bo'lishi kerak. Ijodiy faoliyat psixologiyasi nuqtai nazaridan "o'qituvchining kasbiy mahorati" degan tushuncha ongning tizimli tashkil etilishi bilan bog'liq. Bu esa pedagogik faoliyatni egallash va amalga oshirish jarayonidagi psixofiziologik, ruhiy hamda shaxsiy o'zgarishlar uyg'unligi sifatida e'tirof etiladi. Bundan ko'rinib turibdiki, pedagog uchun psixologik yondashuvga asoslangan me'yorlar va bilimlar ham mukammal bo'lmog'i lozim^[6].

1. "Lifelong Learning" – kasbiy barkamollik asosi

"Hayot davomida o'rganish" konsepsiyasi o'qituvchidan faqat diplom olish bilan cheklanib qolmaslikni talab qiladi. Ushbu konsepsiyaning o'zagi quyidagi uchta ustunga tayanadi:

1-rasm: "Lifelong Learning" konsepsiyasi o'zagi

2. Rivojlantirilishi lozim bo'lgan asosiy shaxsiy sifatlar

1-jadval: Bo'lajak o'qituvchida quyidagi sifatlarni shakllantirish "Lifelong learning"ning asosi

Sifatlar	Tavsifi va ahamiyati
Refleksiya	O'z faoliyatini tahlil qilish, xatolardan xulosa chiqarish qobiliyati
Kreativlik	Standart bo'lmagan vaziyatlarda noodatiy yechimlar topish
Empatiya	Talabalar dunyosini tushunish va hissiy intellekt (EQ) orqali muloqot qurish
Raqamli savodxonlik	Sun'iy intellekt va IT vositalaridan samarali foydalanish
Stressga chidamlilik	Doimiy o'zgaruvchan muhitda ruhiy muvozanatni saqlash

3. Rivojlantirish mexanizmlari (qanday amalga oshiriladi?)

Bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashda shaxsiy sifatlarni rivojlantirish uchun quyidagi mexanizmlarni joriy etish lozim:

1. Individual rivojlanish trayektoriyasi (IRT).

Har bir bo'lajak o'qituvchi o'zining kuchli va kuchsiz tomonlarini tahlil qilgan holda shaxsiy o'sish rejasini tuzishi kerak. Bu talabada o'z ta'limi uchun mas'uliyat hissini shakllantiradi.

2. Mentorlik va coaching (murabbiylik).

Tajribali pedagoglar tomonidan yo'naltirilgan murabbiylik tizimi talabalarda kasbiy identifikatsiyani kuchaytiradi. Bunda "ustoz-shogird" an'anasi zamonaviy formatda, ya'ni tizimli feedback berish orqali amalga oshiriladi.

3. Gamifikatsiya va Problem-Based Learning (PBL).

O'quv jarayoniga muammoli vaziyatlarni kiritish orqali talabaning tanqidiy fikrlashi rivojlantiriladi. Masalan, "Sinfda konflikt yuz berganda qanday yo'l tutish kerak?" kabi keyslar ustida ishlash bunga misol bo'la oladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

"Lifelong learning" shunchaki shior emas, balki o'qituvchining hayot tarzidir. Bo'lajak o'qituvchi o'zini doimiy ravishda "loyiha" sifatida ko'rishi va uni muntazam takomillashtirib borishi lozim. Shaxsiy sifatlarni rivojlantirish mexanizmlari to'g'ri yo'lga qo'yilsa, nafaqat bilimli mutaxassisga, balki ma'naviy yetuk, har qanday davr bilan hamnafas bo'la oladigan pedagog-shaxsga ega bo'lish mumkin.

"Lifelong learning" konsepsiyasi bo'yicha bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashda doimiy o'rganish, kreativlik, texnologiyalardan samarali foydalanish, xalqaro tajriba almashish hamda individual ehtiyojlarga asoslangan yondashuvlar muhim o'rin tutadi. Ushbu yondashuv nafaqat o'qituvchining kasbiy o'sishida, balki o'quvchilarni rivojlantirishda ham muhim rol o'ynaydi.

Mamlakatimiz ta'lim tizimini jahon standartlari darajasiga ko'tarishda bilimli, qobiliyatli va iste'dodli bo'lajak o'qituvchilarda kompetentlikni rivojlantirish, sog'lom raqobat muhitini shakllantirish, ta'lim olish shakli, metod va vositalarini tanlay olish, ta'limning insonparvarlik, demokratiklik, shaffoflik va tenglik prinsiplarga amal qilish, ta'lim va tarbiya jarayoniga milliy hamda umuminsoniy qadriyatlarni singdirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Jamiyat kelajagi bo'lgan yosh avlod tarbiyasida xato va kamchiliklarga, shuningdek, boshqalar tomonidan kamsitilish holatlariga yo'l qo'ymaslik, ularni ijtimoiy jihatdan himoya qilish bugungi kun jamiyati oldida turgan sharaflil vazifalardan biridir. Shu bilan birga, o'qituvchilar uchun yaratilgan keng imkoniyatlardan unumli foydalanish, yetuk intellektual salohiyatli kadr bo'lishga intilish kabi tavsiyalarga amal qilish zarur.

Barcha xalqlarda va har qanday davrda pedagog kasbi jiddiy yondashuvni talab qiladigan kasb hisoblangan. Ba'zi kishilar nazarida arziyas bo'lib tuyulgan jihatlar ham kompetentli o'qituvchi tomonidan e'tibordan chetda qolmasligi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Incheon Declaration / Education 2030: Towards Inclusive and Equitable Quality Education and Lifelong Learning for All (World Education Forum, 19–22-may, 2015-yil, Incheon, Republic of Korea).
2. Xanberdiyeva Mumtoza. "Pedagogning kasbiy kompetentligi va uni ta'lim jarayonini boshqarishdagi o'rni" // "Ilg'or xorijiy tajribalar asosida bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik strategiyalari: muammolar va yechimlar" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi. 2024-yil, 20-fevral. – 169–172-betlar.
3. Rustambek Qo'ldoshev, Nargiza Dilova va Nargiza Hakimova. Guiding Left-Handed Students to a Healthy Lifestyle During the Period of Adaptation to School Education // BIO Web of Conferences. – 2024-yil. – Vol. 120. – 01049. MBFA 2024.

4. Nargiza Hakimova. "Lifelong Learning" tamoyili asosida bo'lajak o'qituvchilarni uzluksiz kasbiy rivojlantirishdagi o'rni va ahamiyati // Til va adabiyot.uz ilmiy-metodik elektron jurnal / научно-методический электронный журнал / scientific-methodological electronic journal. – 2025-yil, yanvar, 1-son. – 142–143-betlar.
5. Хакимова Наргиза Супхановна. Возможности концепции "Lifelong Learning" в повышении профессиональной культуры у будущих учителей // International Scientific and Practical Conference "Rapid Development of Multilateral International Relations from a Pedagogical Point of View". – 4-июня, 2024-года. – 568–572-страницы.
6. Hakimova Nargiza Suphanova. "Bo'lajak o'qituvchilarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirishda "Lifelong Learning" konsepsiyasining shakllanishi" // Pedagogika jurnali. – 2024-yil, 5-son. – 21–24-betlar.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.